

Rapport

Datum: 8 augustus 2006
Rapportnummer: 2006/273

Klacht

Verzoekers klagen over de wijze waarop politieambtenaren van het regionale politiekorps Kennemerland op 27 februari 2004 zijn opgetreden naar aanleiding van een melding over een uit de hand gelopen ruzie tussen verzoekster en hun zoon B.

Verzoekers klagen er met name over dat de politie:

met een te groot aantal personeelsleden de woning heeft betreden;

niet in het bezit was van een machtiging tot binnentreden;

geen gehoor heeft gegeven aan het verzoek van verzoekster om de woning te verlaten;

in de woning naar zoon B. heeft gezocht;

bij het onderzoek in de woning een kledingkast heeft beschadigd.

Beoordeling

Algemeen

1. Op 27 februari 2004 ontving de politie via het alarmtelefoonnummer 112 de melding dat verzoekster H. door haar zoon werd mishandeld. De melding werd gedaan door de toen 16-jarige zoon van verzoekers, A. Politieambtenaar S. van de meldkamer van het regionale politiekorps Kennemerland vermeldde in het bedrijfsprocessensysteem van deze melding onder meer:

"Zoon slaat nu moeder in elkaar. Op achtergrond veel geschreeuw en iemand gaat helemaal uit zijn dak. Verdachte is naar het dak gevlucht."

2. Naar aanleiding van deze melding zond de meldkamer zes surveillance-eenheden naar het adres van verzoekers. Politieambtenaren E., M. H. K. D., Ma. en Eg. maakten van hun optreden ter plaatse een mutatie uit het dag- en nachtrapport op waarin onder meer staat vermeld:

"Vandaag kregen wij (...) de melding te gaan naar de familie H. (...) . Aldaar zou B. zijn moeder aan het mishandelen zijn. TP was het een chaos: moeder was boven aan het schreeuwen en wilde geen aangifte doen. Wij (...) zijn in de woning op zoek gegaan naar B. omdat hij tevens zijn broertje A. bedreigd zou hebben met een mes. In de tussentijd had B. de woning waarschijnlijk via het badkamerraam verlaten. In eerste instantie dachten wij (...) dat B. zich verscholen hield op de dakkapel van de zolder. Na overleg is er besloten de woning te verlaten en is A. meegegaan voor het doen van aangifte/klacht tegen B. B. is niet meer aangetroffen. Op het bureau bleek dat A. in eerste instantie B. had bedreigd met

een stuk hout en dat B. hem daarna weer had bedreigd met een mes uit de keukenla. Voor een daadwerkelijke bedreiging waren er te weinig gronden, de aangifte is omgezet in een PV bevindingen."

Het binnentreden

Bevindingen

1. Verzoekers klagen er in verband met het voorgaande over dat de politie met een te groot aantal personeelsleden de woning heeft betreden, niet in het bezit is geweest van een machtiging tot binnentreden, niet hebben voldaan aan het verzoek van verzoekster om de woning te verlaten en hebben gezocht naar hun zoon B. waarbij zij een kledingkast hebben beschadigd.

Zij lieten in dit verband weten dat de politie een complete overval pleegde door met twee politieambtenaren in hun woning naar boven te gaan, met twee politieambtenaren in hun woning op de benedenverdieping te zoeken en met twee politieambtenaren voor en twee politieambtenaren achter de woning aanwezig te zijn. Omdat de politie B. goed kende was de komst van twee personeelsleden voldoende geweest, aldus verzoekers.

Verzoekers berichtten dat op de vraag van verzoekster of de politie in het bezit was van een huiszoekingsbevel, een politieambtenaar had geantwoord dat zij dat voor de woning van verzoekers niet nodig hadden.

Ondanks haar verzoek de woning te verlaten had de politie verzoekster in haar woning vastgehouden zodat de woning kon worden doorzocht.

Voorts deelden verzoekers mee dat de politie de gehele woning heeft doorzocht op zoek naar hun zoon B. en daarbij onder meer in alle kamers, op zolder, op de dakkapel, in de vrieskast en een kledingkast gekeken, ondanks dat was meegedeeld dat B. zich daarin niet bevond. Bij deze zoektocht had de politie de deur van een kledingkast beschadigd, aldus verzoekers. Verzoekster heeft door het politieoptreden last van nachtmerries gekregen.

2.1. De korpsbeheerder berichtte dat A. bij de melding een noodkreet uitte, waardoor het gewaarschuwde politiepersoneel er vanuit mocht gaan dat er sprake was van een zeer ernstige en levensbedreigende situatie. Hierbij geldt de hoogste prioriteit met betrekking tot de veiligheid van partijen. Omdat het een bekend adres voor de politie betrof, zijn meerdere politie-eenheden naar dit adres gedirigeerd, aldus de korpsbeheerder.

Verzoekers' adres is bij de politie bekend omdat in het verleden op dit adres bovengemiddelde politiebemoeienis is geweest in verband met meldingen die conflicten, overlast, relatieproblemen, bedreiging danwel overige conflicten hebben betroffen.

Verzoekers hebben met name regelmatig conflicten met hun zoon B. die nogal agressief kan reageren op zijn ouders en regelmatig in de woning overlast veroorzaakt en goederen

vernielt, aldus de korpsbeheerder. Dat leidt ertoe dat de politiemedewerkers alert reageren op meldingen met betrekking tot dat adres. De korpsbeheerder verwees daartoe naar informatie ten aanzien van verzoekers' adres uit het bedrijfsprocessensysteem.

De korpsbeheerder achtte het correct en zorgvuldig dat bij de politie-inzet op deze melding niet slechts één politie-eenheid naar zo'n melding gaat, doch dat bijstand verleend wordt door andere (politie)eenheden totdat blijkt dat de zaak onder controle is. Hij achtte het optreden niet buitenproportioneel, maar was van oordeel dat het een beheerst politieoptreden heeft betroffen, waarbij de kans op noodzakelijkheid van gebruikmaking van te grof geweld wordt verlaagd.

2.2. Over de machtiging tot binnentreden liet de korpsbeheerder weten dat hun (andere) zoon, A., politieambtenaren via de toegangsdeur van de woning heeft binnengelaten. . was ook de melder van het incident. De korpsbeheerder berichtte dat gelet hierop geen machtiging tot binnentreden van een woning was vereist; omdat immers niet wederrechtelijk is binnengedrongen, dan wel binnengedrongen. Voorts deelde de korpsbeheerder mee dat in het kader van artikel 2 van de Politiewet en mede gezien de feiten met betrekking tot dit incident (ondermeer de ernst en aard van de melding en geschreeuw op de achtergrond) eveneens het betreden van de woning, zonder in het bezit te zijn van een machtiging daartoe, was gerechtvaardigd.

2.3. Ten aanzien van verzoeksters verzoek om de woning te verlaten deelde de korpsbeheerder mee dat politiemedewerkers die rechtmatig een woning zijn binnengedrongen deze dienen te verlaten indien een bewoner hun dit verzoek doet. Gelet op de melding van het incident en de onderzoeks- en opsporingsbevoegdheid van de politiemedewerkers ten aanzien van zoon B., alsmede het gestelde in artikel 2 lid 3 van de Algemene wet op het binnentreden, was de korpsbeheerder van mening dat de aanwezigheidsbevoegdheid niet tenietgedaan wordt door opmerkingen van verzoekster dat zij geen aangifte tegen haar zoon wilde doen en de politiemedewerkers de woning moesten verlaten.

2.4. Over het in de woning zoeken naar zoon B. berichtte de korpsbeheerder dat het zoeken in een diepvrieskist en kledingkast kan worden gezien als een inbreuk op de privacy van verzoekers. Het was echter doeltreffend om bij het zoeken naar B. met het doel hem aan te houden ook de vermelde, doch normaliter niet gebruikelijke plaatsen vluchtig te bekijken, gelet op situatie die door de politiemedewerkers ter plaatse werd aangetroffen, aldus de korpsbeheerder. De korpsbeheerder deelde mee dat het niet ondenkbaar was dat B. zich in genoemde plaatsen had willen verbergen voor de politie, of zich daarin had verborgen. De politie treft diverse malen op allerlei ongebruikelijke en onverwachte plaatsen personen aan en gezochte personen kunnen heel creatief zijn bij het zich verborgen houden, aldus de korpsbeheerder. De korpsbeheerder achtte dit optreden dan ook zorgvuldig en niet onbehoorlijk dan wel onrechtmatig.

2.5. Ten aanzien van het beschadigen van de kledingkast bij het onderzoek in de woning deelde de korpsbeheerder mee dat de betrokken politiemedewerkers hebben aangegeven dat het een chaos was in de woning van verzoekers. Dit laat onverlet dat door een of meerdere medewerkers een kastdeur beschadigd kan zijn. De politieambtenaren die bij de bedoelde kast zijn geweest zijn zich echter niet bewust van het mogelijk door hen beschadigd hebben van een kastdeur, aldus de korpsbeheerder. Gelet op de door de politiemedewerkers omschreven chaotische toestand in vermelde woning, het gegeven dat de betrokken medewerkers zich niet kunnen voorstellen dat door hen schade is aangericht in de woning, alsmede de andere feiten en omstandigheden, achtte de korpsbeheerder het niet waarschijnlijk dat er door hen (nieuwe) schade is aangericht. De korpsbeheerder achtte zich niet aansprakelijk voor een mogelijk veroorzaakte schade aan een kledingkastdeur wegens het ontbreken van een aantoonbaar causaal verband tussen de beschadiging van de kastdeur en het optreden van een of meerdere medewerkers van zijn korps. Voorts merkte de korpsbeheerder op dat op de dag voor de betreffende gebeurtenis ook een politie-inzet met betrekking tot zoon B. had plaatsgevonden op het adres van verzoekers. B. had toen in de ouderlijke woning meerdere goederen gesloopt.

2.6. De korpsbeheerder berichtte dat hem niet is gebleken van enig onrechtmatig dan wel onbehoorlijk politieoptreden en achtte verzoekers klachten ongegrond.

3. De korpsbeheerder verstreek informatie uit het bedrijfsprocessensysteem: een overzicht van door de politie ontvangen meldingen die gerelateerd zijn aan het adres van verzoekers. Voorafgaand aan de gebeurtenis waarover verzoekers klachten hebben ingediend betreft dit 29 meldingen vanaf 10 maart 1998 tot 27 februari 2004. Onderwerp van deze meldingen zijn onder meer: overlast, geluidhinder, burenen/relatieproblemen, vernieling, belediging, conflict en joyriding.

Beoordeling

4.1. Bij beoordeling van het onderdeel van verzoekers klacht over het grote aantal politieambtenaren dat is binnengetroten is het evenredigheidsvereiste van belang. Dit houdt in dat bestuursorganen voor het bereiken van een doel een middel aanwenden dat voor de betrokkenen niet onnodig bezwarend is en dat in evenredige verhouding staat tot dat doel. Het bestuursorgaan moet dientengevolge kiezen voor de voor burgers minst bezwarende handelwijze. In dit verband is eveneens van belang dat de politie op grond van artikel 2 van de Politiewet kan optreden - wanneer zij in redelijkheid kan aannemen dat sprake is van het plegen van een strafbaar feit - om een einde te maken aan die strafbare toestand (zie Achtergrond, onder B.).

4.2. Het staat vast dat de politie een melding heeft ontvangen waarbij de onmiddellijke inzet van de politie was geboden. Het betrof immers een melding van een op dat moment plaatshebbende mishandeling, die zowel door de inhoud van de melding als door de daarbij aanwezige achtergrondgeluiden een directe inzet vergde. Mede gelet op de

voorgeschiedenis met betrekking tot het adres van verzoekers en de bekendheid van de politie met de problemen die verzoekers met hun zoon B. hadden, heeft de politie er in redelijkheid voor kunnen kiezen direct met vier surveillance-eenheden ter plaatse te gaan. Ook ten aanzien van het binnentreden met een aantal politieambtenaren speelt het hiervoor genoemde evenredigheidsvereiste een rol. Gelet op de informatie die partijen hebben verstrekt staat vast dat de politie met vier politieambtenaren is binnengetreden. Gelet op de aard van de melding heeft de politie ook in redelijkheid kunnen besluiten met vier personeelsleden binnen te treden. Hiermee heeft de politie gehandeld in overeenstemming met het evenredigheidsvereiste.

De onderzochte gedraging is in zoverre behoorlijk.

5.1. Met betrekking tot het ontbreken van de machtiging tot binnentreden is van belang dat een bestuursorgaan niet in een woning mag binnentreden zonder toestemming van de bewoner, buiten de bij of krachtens de wet bepaalde gevallen. In dit verband bepaalt de Algemene wet op het binnentreden (Awbi) dat geen schriftelijke machtiging is vereist, indien ter voorkoming of bestrijding van ernstig en onmiddellijk gevaar voor de veiligheid van personen of goederen terstond in de woning moet worden binnengetreden (zie Achtergrond, onder A.).

5.2. Zoals hiervoor onder 4. is overwogen, is de Nationale ombudsman van oordeel dat in dit geval sprake was van een melding waarbij een ernstig en onmiddellijk gevaar van personen kon worden aangenomen. De politie heeft dan ook in overeenstemming met de bij wet bepaalde uitzondering op het huisrecht gehandeld door te besluiten zonder gebruikmaking van een machtiging binnen te treden.

De onderzochte gedraging is in zoverre behoorlijk.

5.3. Tevens wordt op dit punt overwogen dat ook minderjarige bewoners toestemming kunnen verlenen aan politieambtenaren om hun woning binnen te treden. De toestemming van een minderjarige mag echter slechts als rechtsgeldig worden beschouwd door politieambtenaren, indien hun blijkt dat de minderjarige tot adequate wilsvorming in staat is en voldoende inzicht heeft in de situatie om het betreden van de woning te weigeren of toe te staan. Of dit het geval is, hangt af van de feiten en omstandigheden van het concrete geval.

6.1. Bij beoordeling van verzoekers klacht dat de binnengetreden politieambtenaren geen gehoor hebben gegeven aan het verzoek van verzoekster om de woning te verlaten is eveneens het hiervoor onder 5. genoemde huisrecht van toepassing. Hierbij is van belang dat de politie, na rechtmatig te zijn binnengetreden, met omstandigheden kan worden geconfronteerd die leiden tot een heroverweging over de rechtmatigheid van de aanwezigheid in de woning.

6.2. In dit verband staat vast de politie in de woning werd geconfronteerd met verzoekster, bewoonster, die aanspreekbaar was, kennelijk niet (ernstig) gewond en voorts de binnengetreden politieambtenaren nadrukkelijk verzocht om de woning te verlaten. Voorts gaf zij aan geen aangifte tegen haar zoon B. te willen doen. De reden van binnenkomst, te weten de voorkoming of bestrijding van ernstig en onmiddellijk gevaar voor de veiligheid van personen aan hun aanwezigheid (zie ook hetgeen hiervóór onder 5. is geoordeeld), viel hiermee weg.

Deze omstandigheden hadden de politieambtenaren moeten doen besluiten onmiddellijk de woning te verlaten. Het is onjuist dat zij dit niet direct hebben gedaan, maar eerst nog de woning hebben doorzocht op aanwezigheid van verzoekers zoon B. Door aanwezig te blijven na het verzoek de woning te verlaten, heeft de politie in dit geval het huisrecht geschonden.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

7.1. Ten aanzien van de klacht dat de politie in de woning naar zoon B. heeft gezocht geldt het vereiste dat eenieder recht heeft op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen.

7.2. Gelet op hetgeen hiervoor onder 6. is geoordeeld had de politie direct op verzoek van verzoekster de woning moeten verlaten. Reeds om die reden was de politie in dit geval niet bevoegd de woning alsnog te doorzoeken en heeft zij daarmee de persoonlijke levenssfeer van verzoekers geschonden.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

8.1. Op het punt dat de politie bij het onderzoek in de woning een kledingkast heeft beschadigd overweegt de Nationale ombudsman het volgende.

8.2. Het valt, gelet op de tegenover elkaar staande stellingen van partijen niet vast te stellen of de kastdeur tijdens het politieoptreden is beschadigd. De Nationale ombudsman acht het goed denkbaar dat de kastdeur al voor het politieoptreden was beschadigd, gelet op de mededeling van de korpsbeheerder dat de dag vóór het betreffende politieoptreden al politie-inzet bij verzoekers was geweest, die verband hield met het vernielen van goederen in de woning van verzoekers door hun zoon B. Gelet op het vorenstaande onthoudt de Nationale ombudsman zich van een oordeel.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de regiopolitie Kennemerland, is

niet gegrond ten aanzien van:

het met een te groot aantal personeelsleden betreden van de woning;

het niet in het bezit zijn van een machtiging tot binnentreden.

gegrond ten aanzien van:

het geen gehoor geven aan het verzoek van verzoekster om de woning te verlaten, wegens schending van het huisrecht;

het zoeken in de woning naar zoon B., wegens schending van het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer.

De Nationale ombudsman onthoudt zich van een oordeel over de klacht over het beschadigen van een kledingkast bij het onderzoek in de woning.

Onderzoek

Op 7 april 2005 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer en mevrouw H. te Bennebroek, met een klacht over een gedraging van de regiopolitie Kennemerland. Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Kennemerland (de burgemeester van Haarlem), werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de beheerder van het regionale politiekorps Kennemerland verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. In verband met zijn verantwoordelijkheid voor justitieel politieoptreden werd ook de hoofdofficier van justitie te Haarlem over de klacht geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken, voor zover daarvoor naar zijn oordeel reden was. De genoemde hoofdofficier van justitie maakte van deze gelegenheid geen gebruik. Tijdens het onderzoek kregen de regiopolitie Kennemerland en verzoeker de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren. Vervolgens werd verzoeker in de gelegenheid gesteld op de verstrekte inlichtingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De korpsbeheerder deelde mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen. Verzoekers gaven binnen de gestelde termijn geen reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Het verzoekschrift van verzoekers;

Het standpunt van de korpsbeheerder van 18 december 2006, met bijlagen;

Reacties van verzoekers van 10 oktober 2005 en van 6 februari 2006;

Reactie van de korpsbeheerder van 10 mei 2006.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

A. Binnentreden

1. Algemene wet op het binnentreden

Artikel 2, eerste en derde lid

"1. Voor het binnentreden in een woning zonder toestemming van de bewoner is een schriftelijke machtiging vereist, tenzij en voor zover bij wet aan rechters, rechterlijke colleges, leden van het openbaar ministerie, burgemeesters, gerechtsdeurwaarders en belastingdeurwaarders de bevoegdheid is toegekend tot het binnentreden in een woning zonder toestemming van de bewoner. De machtiging wordt zo mogelijk getoond."

(...)

3. Een schriftelijke machtiging als bedoeld in het eerste lid is niet vereist, indien ter voorkoming of bestrijding van ernstig en onmiddellijk gevaar voor de veiligheid van personen of goederen terstond in de woning moet worden binnengetreden."

2. In "Het wetboek van strafvordering", onder redactie van A.L. Melai, bijlage 2, met betrekking tot de Algemene wet op het binnentreden wordt onder de inleidende opmerkingen op pagina 32 tot en met 37 onder meer het volgende opgemerkt over wie dient te worden opgevat als een bewoner die derden de toegang tot een woning kan weigeren in verband met de Algemene wet op het binnentreden (Awbi):

"Het feit dat een kind nog niet tot adequate wilsvorming in staat is, is hooguit in zoverre relevant dat een door een dergelijke bewoner gegeven toestemming tot binnentreden niet als rechtsgeldig mag worden beschouwd. Is een kind eenmaal wel tot adequate wilsvorming in staat, dan heeft het een recht om derden de toegang tot de woning te verlenen of te weigeren."

In twee voetnoten bij deze tekst wordt het volgende vermeld:

"1. De betrokkene moet inzicht hebben in de situatie, aldus de MvT (Memorie van Toelichting; N.o.) bij de Awbi, o.c., p. 21.

2. HR 21 januari 1992, DD 92.188; HR 3 november 1992, DD 93.121. Wanneer een kind voldoende inzicht in de situatie heeft om toestemming te kunnen verlenen zal afhangen van de feiten en de omstandigheden van het concrete geval. Meer in het algemeen moet een kind van ongeveer 12 à 14 jaar daartoe in staat worden geacht. Vanaf die leeftijd telt het ook elders in het recht mee. Vergelijk art. 902b Rv (Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering; No.) art. 77a Sr (Wetboek van Strafrecht; N.o.) (grens bij 12 jaar), art. 6:164 (...) NBW (Nieuw Burgerlijk Wetboek; N.o.) (grens bij 14 jaar)."

B. Politiewet 1993

Artikel 2

"De politie heeft tot taak in ondergeschiktheid aan het bevoegde gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven."

Artikel 8, eerste lid

"De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak is bevoegd in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt. Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf."